

Мануїлова Катерина Вікторівна

к.ю.н., доцент,

*доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ В ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

В сучасний період нелегальна міграція стала стійким та масштабним явищем, яка надає значний вплив на соціально-економічні та політичні процеси в багатьох країнах сучасного світу. Нелегальна міграція – одна з найбільш гострих проблем, яка хвилює жителів більшості розвинених країн. Розширення масштабів нелегальної складової міграційних процесів вносить серйозний дисбаланс в забезпечення національної безпеки держави. Все це обумовлює зростаючий інтерес до проблем нелегальної міграції з боку державних і політичних діячів, стимулює подальше посилення заходів в області протидії нелегальній імміграції.

Нелегальною (незаконною) міграцією є незаконне переміщення через державний кордон, тобто поза пунктами пропуску або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, при використанні підроблених документів, візи (або без візи), самотійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних державних органів. Усвідомлення сутності нелегальної міграції не можливе без з'ясування її місця в структурі міграційних процесів.

Дослідження зовнішньої і внутрішньої міграцій (класифікація за територіальною ознакою) свідчать, що нелегальна міграція існує лише як частина зовнішньої міграції. Нелегальна міграція має вагомe значення у структурі міграційних потоків. Вона є соціально небезпечним, шкідливим, протизаконним явищем, яке реально загрожує економічним інтересам і громадській безпеці держави. Така міграція є однією з причин зростання злочинності, поширення небезпечних захворювань, розвитку підпільного ринку праці, виникнення напруженості у відносинах між державами [1, с. 7–8].

В останні роки спостерігається значне збільшення масштабів міграції. У неї виявляються втягнутими практично всі країни світу. Типологія міграцій залежить від параметрів, що лежать в її основі.

Можна, виділити безконфліктну і конфліктну міграцію, керовану і стихійну, внутрішню і зовнішню, транзитну, добровільну і примусову, поворотну та безповоротну міграцію, кочівництво і маятникову міграцію. Незважаючи на реалізацію численних заходів, спрямованих на запобігання та протидію нелегальній міграції, за минулі десятиліття її масштаби в світі не тільки не зменшилися, але навпаки, значно зросли. В резолюції XIX сесії Міжнародної організації праці (1974 року) зазначається, що «незважаючи на зусилля, прикладені головними країнами, які використовують іноземну робочу силу, число стихійних (нелегальних) мігрантів залишається досить значним, а якщо підійти до цього питання в плані всього світу, то ця міграція швидше є правилом, а не винятком» [2].

Нелегальна міграція росте і стає більш криміналізованою (в числі трудових мігрантів нерідко виявляються жертви торгівлі людьми). Тенденція така, що міграція у всіх її проявах розглядається не стільки як питання зайнятості і трудових прав, скільки як проблема безпеки. У певному сенсі це замкнуте коло, в якому міграція спочатку розглядається як загроза безпеці та ідентичності, внаслідок чого скорочується можливість легальної міграції, що, в свою чергу, призводить до зростання кримінальної складової явища [3].

Роль міжнародних організацій, і особливо Організації Об'єднаних Націй, безумовно зростає. Серед основних завдань її підрозділів – зокрема, Управління по справах біженців УВКБ ООН, – закріплено подолання проблем інтеграції для біженців і створення умов, що максимально забезпечують дотримання прав людини в відношенні переміщених осіб і осіб без громадянства. Незважаючи на досить високий нормативний статус даних положень, слід відзначити, що діяльність підрозділів ООН в питаннях подолання міграційної кризи характеризується досить низькою ефективністю.

Робота ООН і окремих підрозділів Організації пов'язана не тільки з декларацією принципів в рамках різних рішень, але і з практичною діяльністю по розробці міграційної політики. Можна констатувати, що ООН виконує, перш за все, стимулюючу функцію, направляючи громадську думку в бік підтримки мігрантів і протидії різним аспектам міграційної кризи.

Узагальнюючи представлені дані, слід констатувати, що практичні акції ООН носять переважно вибіркового, точкового характер і не здатні переломити складну соціально-економічну

ситуацію. Кількість біженців, охоплених діяльністю організації, теж не можна порівняти з реальними цифрами міграції. В таких умовах приходиться визнати досить низьку ефективність міжнародної організації та її інертність. Стає очевидно, що реальне подолання міграційної кризи знаходиться в руках окремих політичних режимів і пов'язане з домінуючою політичною волею, а також з динамікою загальносвітових соціально-економічних і міграційних процесів.

Джерела:

1. Нелегальна міграція та політика держав щодо її протидії. Фондова лекція з дисципліни «Міграційне право». Київ, 2014. 38 с.
2. Резолюция 8 «Работа по усилению мер безопасности в сотрудничестве с Международной организацией труда» Конференции Договаривающихся правительств Международной конвенции по охране человеческой жизни на море 1974 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_037#Text
3. Електронний ресурс. URL: <http://publishing-vak.ru/file/archive-politology-2018-2/6-medushevskii-shishkina.pdf>.